

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

DUS-505-24-ZJ/08

Warszawa, dnia 11 kwietnia 2008r.

**Pani
Elżbieta Buczkowska
Prezes Naczelnej Rady
Pielęgniarek i Położnych
Aleje Ujazdowskie 22
00-478 Warszawa**

W związku ze stanowiskiem Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych z dnia 12 marca 2008 r. w sprawie zaliczenia zawodów pielęgniarki i położnej do zawodów wykonywanych w warunkach szczególnych oraz prawa do wcześniejszych świadczeń emerytalnych, przekazanym przez Panią Prezes przy piśmie z dnia 28 marca 2008 r. (znak: NRPiP/XX/169/08), uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Jednym z założeń obowiązującego w naszym kraju systemu ubezpieczeń społecznych jest stopniowe wygaszanie a nie rozbudowywanie przywileju wcześniejszego przejścia na emeryturę. W związku z tym, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, możliwość wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej z tytułu pracy w warunkach szczególnych dotyczy wyłącznie pracowników, którzy warunki do uzyskania wcześniejszej emerytury spełnią do 31 grudnia 2008 r. Od 1 stycznia 2009 r. ma funkcjonować projektowany system emerytur pomostowych.

W tej sytuacji rozszerzanie kręgu osób uprawnionych do wcześniejszego przechodzenia na emeryturę o wszystkie pielęgniarki i położne bez względu na oddział, na jakim pracują, moim zdaniem, byłoby nieuzasadnione.

Rozszerzanie kręgu osób uprawnionych do wcześniejszego przechodzenia na emeryturę nie byłoby także uzasadnione ze względów demograficznych i ekonomicznych. Wzrastające od wielu lat średnie trwanie życia powoduje, że wydłuża się okres pobierania emerytur. Powoduje to stałe zwiększanie się wydatków na emerytury i renty przy zachowaniu takiego samego, wymaganego do otrzymania świadczenia, stażu ubezpieczeniowego oraz takiej samej wysokości składki. W wyniku tego proporcja płaconych składek do otrzymywanych świadczeń stale zmniejsza się.

Od siedmiu lat w Polsce występuje ubytek rzeczywistej ludności. Wskutek niskiego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji zagranicznych liczba ludności Polski zmniejsza się. Zjawisku temu towarzyszy niekorzystna zmiana struktury demograficznej naszego społeczeństwa. Trwającemu od kilkunastu lat spadkowi dzietności towarzyszy wydłużanie się trwania życia Polaków. Malejąca dzietność i wzrastająca długość życia powodują starzenie się naszej ludności. Następuje pogorszenie się relacji pomiędzy liczbą osób w wieku poprodukcyjnym i liczbą osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten, zwany współczynnikiem obciążenia demograficznego, wzrośnie z 24 osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2004r. do 51 osób w 2050r.

W obecnej sytuacji demograficznej konieczne jest zwiększanie aktywizacji zawodowej osób starszych. Dlatego też resort pracy i polityki społecznej przygotował i przedstawił do publicznej dyskusji program „*Solidarność pokoleń – działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób po 50-tym roku życia*”.

Program „*Solidarność pokoleń*” jest pakietem działań rządowych zmierzających do poprawy stopnia zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia w Polsce. Poprawa ta jest niezbędna dla utrzymania wysokiego potencjału wzrostu gospodarczego w Polsce w perspektywie kolejnych kilkunastu lat.

Polska należy do krajów, które w najniższym stopniu wykorzystują na rynku pracy potencjał osób po 50-tym roku życia. Ich wcześniejsza dezaktywizacja prowadzi do utraty istotnych zasobów kapitału ludzkiego, oznacza także konieczność ukierunkowania środków publicznych na ich wsparcie dochodowe.

Wydłużanie aktywności zawodowej pracowników po 50-tym roku życia należy do priorytetowych działań krajów Unii Europejskiej. Już w 2000 r. w Strategii Lizbońskiej wskazane zostało, iż celem krajów UE jest osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia (osób w wieku 55-64 lata) na poziomie nie niższym niż 50%. Kraje Unii Europejskiej podejmowały szereg działań sprzyjających zatrudnieniu starszych osób, dzięki czemu w ciągu ostatnich 10 lat wskaźnik zatrudnienia dla tej grupy osób wzrósł o niemal 8

punktów procentowych, z 35,7% w 1997 r. do 43,6% w 2006 r. W analogicznym okresie w Polsce wskaźnik ten spadł o niemal 6 punktów procentowych, z 33,9% w 1997 do 28,1% w 2006 r., kształtując się na najniższym poziomie wśród wszystkich państw członkowskich UE. Celem programu jest to, aby w perspektywie do 2020 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata osiągnął cel określony w Strategii Lizbońskiej i wyniósł 50%. Szczególnie istotne jest wykorzystanie najbliższych lat, w trakcie których Polska będzie największym beneficjentem środków Europejskiego Funduszu Społecznego, a także może wykorzystać środki Funduszu Pracy, przy utrzymującej się dobrej koniunkturze gospodarczej. Dlatego zakłada się, że do 2013 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata wzrośnie do 40%.

Wczesna dezaktywizacja zawodowa powoduje wzrost obciążeń z tytułu zabezpieczenia społecznego. Jest to dodatkowy koszt, który ponoszą wszystkie osoby pracujące, w postaci wyższych podatków. Jeżeli przy wzrastającym w najbliższych latach odsetku osób w wieku poprodukcyjnym, wiek emerytalny pozostanie na dotychczasowym poziomie, to budżet może nie udźwignąć rosnącego kosztu emerytur. Jest to problem nie tylko Polski, ale również wielu innych krajów UE. O ile jednak w innych krajach w celu jego rozwiązania stopniowo podnoszony jest wiek emerytalny, o tyle w Polsce nie.

Osoby w wieku powyżej 50 lat charakteryzuje w Polsce bardzo niska aktywność ekonomiczna, związana z wczesnym przechodzeniem na emeryturę. Przeciętny wiek wycofywania się z rynku pracy jest niższy od ustawowego wieku emerytalnego i kształtuje się na poziomie jednym z najniższych wśród państw członkowskich UE. Ponad połowa osób w wieku przedemerytalnym (w 2006 r. ok. 3 mln osób) pozostaje poza rynkiem pracy, uzyskując dochody zazwyczaj z systemu zabezpieczenia społecznego (wcześniejsze emerytury, renty, świadczenia i zasiłki przedemerytalne oraz świadczenia z pomocy społecznej).

Wcześniejsze emerytury stanowią jeden z największych problemów polityki społecznej i polityki rynku pracy w Polsce. Skutkują one zarówno zmniejszeniem podaży pracy i zmniejszeniem potencjalnych wpływów do budżetu państwa, jak i zwiększonymi wydatkami na transfery społeczne, co powoduje konieczność utrzymywania lub podnoszenia wysokich podatków oraz ogranicza możliwości wydatkowania środków publicznych w innych obszarach, w tym inwestycji społecznych (takich jak edukacja czy polityka rodzinna).

Obecnie konieczne jest stopniowe wygaszanie możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę. Rozszerzenie kręgu osób uprawnionych do wcześniejszego

zakończenia swej aktywności zawodowej o wszystkie pielęgniarki i położne byłoby działaniem niezgodnym z ogólnymi trendami w systemie emerytalnym.

Zmiany w możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej wprowadzane są stopniowo i są uzależnione od wieku ubezpieczonego oraz stażu pracy. Obecnie osoby urodzone przed dniem 1 stycznia 1949 r. mogą przechodzić na wcześniejsze emerytury według zasad obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r. określonych przepisami rozdziału 2 w dziale II ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ubezpieczeni, urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., mogą skorzystać z prawa do wcześniejszej emerytury, jeśli do końca 2008 r. spełnią określone warunki dotyczące wieku oraz stażu pracy oraz nie podpisali umowy z otwartym funduszem emerytalnym (OFE) lub złożą wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa. Po tej dacie wcześniejsze zakończenie aktywności zawodowej będzie możliwe jedynie zgodnie z zasadami określonymi w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz w przypadku górników. Art. 184 ww. ustawy zapewnia osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnionym w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, czyli w dniu 1 stycznia 1999 r., osoby te spełniały wymagane warunki stażowe.

Generalnie osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r., które nie skorzystają z przepisów przejściowych ustawy o emeryturach i rentach z FUS, będą mogły przejść na emeryturę w wieku 60 lat – kobiety, albo 65 lat - mężczyźni.

Równocześnie resort pracy i polityki społecznej opracował projekt ustawy regulującej zasady przyznawania i wypłaty emerytur pomostowych. Zasady te przedstawione zostały przez resort pracy i polityki społecznej opinii publicznej oraz partnerom społecznym w Komisji Trójstronnej w programie „*Solidarność pokoleń – działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób po 50-tym roku życia*”. Rozpoczęła się debata społeczna na ten temat. Projektowane emerytury pomostowe mają zastąpić wcześniejsze emerytury, przyznawane dotychczas osobom wykonującym prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Należy zaznaczyć, iż podejmowanie decyzji w tak istotnych z punktu widzenia społecznego i ekonomicznego sprawach, musi być poprzedzone wszechstronną analizą i wymaga konsensusu społecznego.

MINISTER

Jolanta Fedak